Leertechnologie bij het opleiden in de wijkverpleging

EQUALIS VINTURA

De wijkverpleging kampt met een toenemende zorgvraag, hoge uitstroom van oudere medewerkers en lage instroom van jonge studenten. Om voldoende personeel op te leiden, is een betere organisatie van opleiden nodig: meer, samen en anders. Dit omvat o.a. inzet op zij-instromers en bijscholing. Leertechnologie kan bijdragen aan het verhogen van de opleidingscapaciteit. Dit gaf aanleiding tot een verkenning naar wat de kansen en mogelijkheden hiervan zijn voor de wijkverpleging.

Conclusie onderzoek

Leertechnologie is niet dé oplossing voor het verhogen van de opleidingscapaciteit, maar draagt wel bij aan beter en efficiënter opleiden. De meest gebruikte tools zijn leermanagementsystemen, samenwerkingstools en e-learning, vooral voor theoretisch leren en bij- en nascholing. Er is potentieel voor uitbreiding naar het gebruik van technologie voor simulaties en kennisdeling, maar innovatieve (leer)technieken zijn nog in ontwikkeling. Technologie sluit vaak (nog) niet goed aan bij de praktijk door traditionele onderwijsmethoden en een gebrek aan digitale vaardigheden bij (toekomstige) medewerkers. Leertechnologie biedt kansen voor maatwerk, betere praktijkvoorbereiding en vergroot de zelfstandigheid van leerlingen. Investeren in bestaande en innovatieve technologie, met een gezamenlijke visie en aanpak en centralisatie van kennis, kan de kwaliteit en kwantiteit van opleiden in de wijkverpleging verbeteren.

Typen leertechnologie

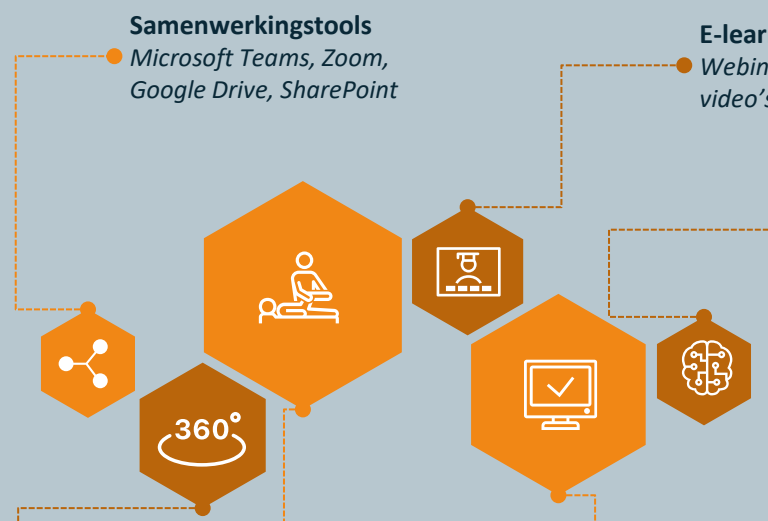

Samenwerkingstools
Microsoft Teams, Zoom, Google Drive, SharePoint

E-learning
Webinars, e-learning modules, video's, vlogs, leren via apps

Leermanagementsystemen
Bijvoorbeeld Blackboard, Brightspace, Kwaliteitsregister V&VN

Simulatietechnieken
Rollenspel, poppen, acteurs en dummy's

AI
Gebruik van chatbots zoals ChatGPT

Immersive technologie
Virtual reality (VR), augmented reality (AR), mixed reality (MR) en games

Onderzoek mogelijk gemaakt door: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport; V&VN; actiz; ZORG THUIS NL; Zorgverzekeraars Nederland

November 2024

Inzet leertechnologie in de wijkverpleging

Leertechnologieën die het meest worden ingezet zijn e-learnings, samenwerkings-tools en leermanagementsystemen:

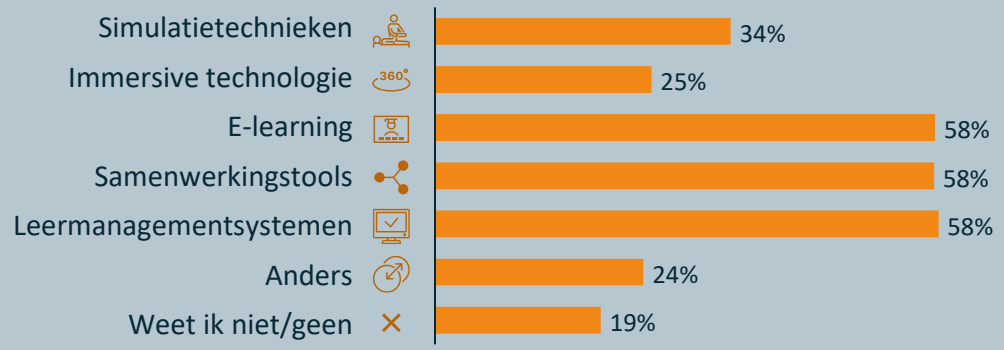

Voor het opleiden binnen de wijkverpleging wordt leertechnologie veruit het vaakst ingezet op de onderstaande drie onderdelen, waarbij deze vaak ondersteunend wordt ingezet aan het onderwijs en niet ter vervanging van:

Kennis opdoen

Bijscholen

Monitoren van ontwikkeling

Recente ontwikkelingen

Onderzoek en pilots

Langzaamaan wordt leertechnologie steeds vaker ingezet, vaak via pilots. Hiermee wordt meer kennis opgedaan over wat wel en niet werkt en kunnen leertechnologieën beter worden aangepast op de dagelijkse praktijk.

Immersive technologieën die passen bij de praktijk

AR, VR en MR worden gezien als waardevolle tools om theorie en praktijk beter en sneller aan elkaar te koppelen. Deze technologieën worden verder ontwikkeld en maken het mogelijk om diverse herkenbare zorgsituaties veilig te simuleren, wat bijdraagt aan de vakbekwaamheid.

Examineren op afstand

Technologische hulpmiddelen zoals slimme brillen zijn in opkomst. Deze kunnen goed worden ingezet voor het beoordelen van vaardigheden en kennis op afstand.

AI en gamificatie

Generatieve AI is een relatief nieuwe technologie, welke o.a. kan worden gebruikt voor het analyseren van gesprekken en intakes. Daarnaast kan AI worden geïntegreerd in andere leertechnologieën, zoals dialoogtrainers en serious games. Hiermee sluiten de verschillende leertechnologieën beter aan op de praktijk, zijn ze realistischer en minder statisch.

Voorbeelden leertechnologieën

''Een serious game zou een geweldige toevoeging zijn aan de wijkverpleging, vooral om klinisch redeneren in de wijk te oefenen.''

Smart glass

- Een draagbare computer in de vorm van een bril, mogelijk met en zonder glazen.
- De bril projecteert informatie op een klein display voor je ogen en werkt als verlengstuk van een telefoon of tablet.
- De bril wordt bediend via spraakcommando's of een touchpad aan de zijkant.

Toepassing in de zorgsector

Wondzorg. Wanneer iemand wondzorg nodig heeft, komt regelmatig een verpleegkundige van de wondzorg langs bij de cliënt. Met het gebruik van een smart glass is dit alleen bij het eerste bezoek nodig. Vervolgens voert de wijkverpleegkundige de zorg door het gebruik van de leertechnologie zelfstandig uit, met hulp op afstand.

Ook voor de begeleiding van leerlingen is een smart glass een uitkomst. De leerling kan zonder directe begeleiding op pad, terwijl op afstand wordt meegekeken. Dit bevordert de zelfstandigheid en het zelfvertrouwen van de leerling.

Zorgsamenspel 'Who Cares?'

Door de vergrijzing hebben steeds meer Nederlandse ouderen zorg nodig en het aantal beschikbare zorgverleners wordt beperkter. We zullen de zorg anders moeten inrichten om ervoor te zorgen dat iedereen de ondersteuning krijgt die nodig is. Binnen ons zorgstelsel wordt het steeds belangrijker om het informele netwerk van vrienden en familie in te schakelen. Om alle betrokkenen in de zorg te helpen dit op een leuke en ontspannen manier te oefenen, hebben Lelie zorggroep en Hogeschool VIAA een serious game ontwikkeld. In dit spel bevindt de speler zich in de woonkamer van meneer De Vries, die wijkverpleging ontvangt. Daar gebeurt van alles en door middel van opdrachten en gesprekjes met meneer De Vries komt de speler steeds verder in het spel. Er kunnen hulpmiddelen ingezet worden of mensen uit het informele netwerk.

Kennisbank

- Een digitaal platform waar wijkverpleegkundigen snel belangrijke informatie kunnen vinden, zoals protocollen en richtlijnen.
- Het gebruikt AI om vragen te beantwoorden en betrouwbare kennis te geven.
- De kennisbank bevat digitale informatie, instructiefilmpjes en e-learnings, zodat er verschillende manieren zijn om te leren.

Behoefte in de wijkverpleging

Betrokkenen bij dit onderzoek, willen dat kennis wordt gecentraliseerd met behulp van leertechnologie. Door informatie en technologie te bundelen, kan de kennisbank helpen om de huidige verspreiding van informatie in de wijkverpleging te verminderen. Het is belangrijk dat één of enkele partijen verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling en het onderhoud van de kennisbank. Met AI-ondersteuning kunnen zorgverleners snel antwoorden vinden, wat hun dagelijkse werk ondersteund.

De kennisbank zoals beschreven bestaat nog niet, maar is een leertechnologie waar behoefte aan is in de wijkverpleging voor de toekomst.

Wat gaat goed en wat kan beter?

Sterke punten	Uitdagingen
Als leertechnologie aansluit bij de praktijk en realistische scenario's bevat, wordt dit ervaren als heel prettig	Aansluiting bij de praktijk van de wijkverpleging mist echter bij veel technologieën
Toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid zijn essentieel voor succesvolle implementatie	Leertechnologie wordt, met name bij werkplekleren, ervaren als onpraktisch (te groot, onstabiel netwerk, één ruimte voor meerdere leerlingen)
Tijdsbesparing en flexibiliteit zijn twee belangrijke voordelen van leertechnologie	Er is een gebrek aan digitale vaardigheden, kennis over en ervaring met leertechnologie, bij leerlingen en begeleiders/docenten
Schaalbaarheid wordt door experts en aanbieders erkend als een cruciale succesfactor voor leertechnologie	Onderwijs is klassiek ingericht, waarbij de inzet van leertechnologie geen vanzelfsprekendheid is
	Productieprikkels beperken de tijd die nodig is voor de implementatie van leertechnologie
	De benodigde investering is relatief groot voor kleine aanbieders

Potentieel & Rendement

Met name op het gebied van **werkplekleren**, **kennisdeling** en **samenwerking** wordt aangegeven dat leertechnologie nog meer en/of beter kan worden ingezet.

"Op papier zeg ik ja tegen meer opleiden met minder, maar de praktijk zal weerbarstiger zijn dan we denken."

Het rendement van de inzet van leertechnologie in de wijkverpleging is nog onduidelijk. Betrokken noemen dat leertechnologie vooral kan bijdragen aan **maatwerk**, **betere praktijk voorbereiding** en **vergroot zelfstandigheid van leerlingen**. In literatuur worden de volgende voordelen voor specifiek simulaties benoemd:

- Verbetering van de patiëntenzorg
- Gelijkere toegang tot onderwijs
- Veiligheidscultuur
- Ondersteuning van personeel
- Teamprestaties en veerkracht

Hoe nu verder?

Leertechnologie biedt kansen voor de wijkverpleging, maar effectieve integratie vereist een aanpak die verder gaat dan incidenteel gebruik, met een aantal noodzakelijke stappen voor succesvolle inzet.

Het is belangrijk eerst na te denken over waarom we leertechnologie willen inzetten.
Waarom is het belangrijk om leertechnologie te integreren in de wijkverpleging? Wat zijn achterliggende doelen en welke problemen moeten worden opgelost? Door eerst deze vragen te beantwoorden, kan leertechnologie gerichter en effectiever worden geïmplementeerd, daar waar het de meeste impact maakt.

Een centrale visie, beleid en inrichting is essentieel om richting te geven en versnippering te verminderen.
Er is een groeiende behoefte aan een centrale aanpak voor leertechnologie in de wijkverpleging, geïnspireerd door succesvolle ziekenhuisinitiatieven, om inefficiëntie te verminderen en effectiviteit te verbeteren. Dit vereist samenwerking tussen onderwijsinstellingen, zorgaanbieders en de overheid, met een duidelijke visie.

Het opleiden van docenten en begeleiders is essentieel voor succesvolle implementatie.
De integratie van leertechnologie in het onderwijs vereist dat docenten en begeleiders eerst worden opgeleid om digitale ervaringen te begeleiden, zodat zowel zij als de leerlingen vertrouwen krijgen in het gebruik ervan, wat ook afhankelijk is van de technologische omgeving van de organisatie.

Infrastructuur en praktische randvoorwaarden moeten worden gerealiseerd.
Een solide infrastructuur, inclusief betrouwbare ICT-ondersteuning en stabiele apparatuur, is cruciaal voor de succesvolle inzet van leertechnologie in de wijkverpleging, waarbij samenwerking tussen zorgaanbieders en ICT-afdelingen essentieel is voor optimale integratie.

Meer regionale samenwerking draagt bij aan opschaling.
Nauwkeurige samenwerking tussen het werkveld en het onderwijs, inclusief regionale co-creatie en uitwisseling van best practices, is essentieel voor de effectieve inzet van leertechnologie, waarbij duidelijke afspraken en ondersteuning noodzakelijk zijn om vooruitgang te boeken.

Leertechnologie moet continu aansluiten bij de behoefte en de praktijk.
Inzicht in de uitdagingen van leertechnologie is cruciaal, en regelmatige evaluatie is nodig om aan te sluiten bij de behoeften van zorgprofessionals en productiviteitswinst te behalen, met een focus op gebruiksvriendelijkheid en praktijkgerichte scenario's.

Structurele financiering voor inzet leertechnologie is nodig om versnelling te geven.
Voor effectieve inzet van leertechnologie in de wijkverpleging zijn voldoende faciliteiten en financiële ondersteuning essentieel, met een gezamenlijke visie en ruimte voor kleinschalige experimenten, waarbij de overheid ook een belangrijke rol speelt.